Anul II. — Nrul 8. Prețul unui exemplar 4 Lei. Timișoara, 19 Februarie 1928

SVASTICA BANATULUI

ORGAN SĂPTĂMÂNAL AL LIGII APĂRĂRII NAȚIONALE CREȘTINE

De sub președinția D-lui Prof. A. C. CUZA

ABONAMENTUL PE UN AN
Pentru plugari și muncitori Lei 200 | Pentru bănci și fabrici Lei 500
Pentru intelectuali . . . „ 300 | Abonament de sprijin „ 1000
Jugoslavia 200 Dinari :-: In America 4 Dolari

Director-proprietar:
ALEXANDRU ȚIERANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
TIMIȘOARA I., Str. M. Eminescu Nr. 5.
Pentru Lugoj: D. P. Asandi ziarist, Str. Împăratul Traian No. 9.

Incăierarea Partidelor

— Misiunea istorică a L. A. N. C. —
Evenimentele se precipită

Marea greșală politică, cu urmări catastrofale, a partidului național-liberal — de a fi răsturnat guvernul Generalului Avarescu, în plină evoluție, și de a fi exclus din Parlament, prin violențe și fraude, elementele naționaliste-creștine, ale L. A. N. C. — își dă roadele ei.

Partidul național-liberal, rămas izolat, și lipsit de orice popularitate, este astăzi pus să se lupte, fără nici un concurs posibil, parlamentar, de echilibru politic:

Contra demagogiei național-țărăniste.

Contra jidanilor, tot mai obraznici, din U. E. R. aleși de guvern.

Partidul național-țărănesc — prin greșeala neiertată a politicei partidului național-liberal — este pus astfel în situația să revendice el singur guvernul pe care îl revendică, cu violență: pentru că numai el a rămas.

Jidanii de la U. E. R., își afirmă pretențiile lor, tot mai exagerate — cerând până și suspendarea judecătilor, față de dânșii — pentru că nu are cine să li reziste, în Adunările legiuitoare: în cari nu sunt decât liberali, țărăniști și jidani.

Dar din Adunare lupta se strămută în stradă.

Partidul național-țărănesc — cu concursul necondiționat al jidanilor — organizează întruniri zgomotoase, cum a fost acea de la Iași.

La această întrunire, a putut să vorbească: trădătorul C. Stere, despre trădătorul bolșevic Gh. Bujor!

Intrunirile acestea, se prezintă — prin natura lor însăși — cu caracter anarhic, de turburare a ordinei publice: dacă guvernul nu pleacă. Să plece!

Guvernul — ca să se apere — organizează **contra întruniri,** uneori simultane, în aceeași localitate. Nu pleacă!

Cetățenii: gata să se încaiere!

Astfel, națiа românească, este ținută sub presiune, în continuă înfrigurare: împiedecată în munca ei rodnică — tot așteptând „mântuirea" — și compromisă în străinătate, din cauza acestei neliniști îngrijitoare a țărei.

Dar lupta din lăuntru, s'a strămutat în afară.

Singura speranță, a guvernului național-liberal — ca să se „întărească" — este să poată realiza împrumutul extern.

Oferă oricât!

Singura speranță a opoziției național-țărăniste — ca să vină la „putere" — este ca guvernul să nu realizeze împrumutul extern.

Oferă mai mult!

De-aceea, se duc la bancherii jidani de la Paris, de la Berlin, și de la Londra: ca să se pomegrească unii pe alții. Pomegrind țara și neamul!

Care pe care?

In fața acestei situații desperate — datorită „partidelor" — te întrebi:

Ce rămâne?

Este o singură cale — oricât ar părea de îndepărtată de scopul mântuirei dorite:

Liga Apărării Naționale Creștine.

Ea, cel puțin, **în principiu** — pentru că nu este partid și are la bază o doctrină, un program, și o acțiune conformă, statornică — reprezintă posibilitatea unei schimbări radicale, a stării de azi, pe care, în tot cazul, nu pot să o schimbe „partidele".

Misiunea istorică a L. A. N. C. — se rezumă în realizarea acestei schimbări radicale.

Față de evenimentele, cari se precipită: membrii L. A. N. C. — în care dar se întrupează ultima speranță de mântuire a nației românești — sunt chemați să-și facă datoria, întreaga lor datorie, de români și creștini.

Iar națiа românească primejduită: să știe, că numai sprijinind silințele L. A. N. C. — se va putea mântui!

A. C. CUZA
„Apărarea Națională"

Comunicat

Se aduce la cunoștința tuturor dlor prezidenți ai „L. A. N. C.", din toată țara, precum și prezidenților „Tineretului L. A. N. C." că în urma ultimei dispoziții luate de către Dl. Președinte Suprem s'a hotărât, în vederea importantelor măsuri ce urmează a se lua, cu privire la interesele superioare ale mișcărei, să se ție, anticipat, o serie de consfătuiri cu toți dnii prezidenți respectivi, la sediul central al Ligei Iași.

Aceste întrevederi și consfătuiri vor avea loc succesiv și la datele când fiecare dintre prietenii noștri se vor putea deplasa mai ușor, anunțând însă, din timp, data sosirei lor în Iași.

Oaspeții vor fi primiți și încarteruiți la masă și dormit prin îngrijirea Comitetului local al L. A. N. C.

Consfătuirile vor avea loc de la 20 Februarie până la 28 Martie. *Comitetul.*

Procesul Beșliu

Au trecut vre'o 3 ani de când se perindă prin fața tribunalului inginerul Constantin Beslin, care a fost mutilat de banda oganizată de jidanul cu monoclu Reiter. Au trecut trei ani, de când acest proces se judecă fără ca judecata să ajungă la un final — fie ori care.

Și nu înțelegem de ce. In timp ce studenții cari la Oradia s'au dus să jure în fața statuei Marelui Rege, au fost condamnați fără vină în 10 zile, Reiter, criminalul își poate permite de a voiaja liber peste hotarele României.

Știm că în procesul studenților s'a făcut uz de legea accelerărei judecătei și nu înțelegem de ce nu se aplică acelaș tratament banditilor jidani cari în 9 Decembrie 1924 au schingiuit pe unul din cele mai bune elemente ale Politechnisei din localitate.

Reiter pleacă la termenul procesului în străinătate, se îmbolnăvește subit și judecarea se amână. Dar de ce acești banditi dovediți nu stau arestați? Nu a cerut-o nimeni și de ce? Este revoltătoare paralela ce o putem face între tratamentul aplicat românilor și jidanilor, este revoltătoare această tergiversare, care la un moment dat poate duce la o surescitare a spiritelor studenților, astfel încât Reiter și Comp. să-și ia pedeapsa pe altă cale și atunci nimeni nu va putea obiecta nimic. Aștepți, rabzi, te revolți până la o limită și coarda este cam întinsă.

Batjocora acelor ce se văd protejați atunci când sunt criminali, lovește puternic în naționalismul nostru, care cere dreptul românului în țara lui. Dacă alții înțeleg altfel bine, dar în orice caz legile acordă egalitate tuturor cetățenilor (până vor mai fi), și în baza acestor legi cerem judecarea procesului lui Beșlin.

Am auzit minoritari jubilând de cele ce se petrec și spunând: „să se fi întâmplat aceasta în Ungaria, Reiter era de mult la temniță". Și foarte drept. O indolență regretabilă din toate punctele de vedere ne face de râs în fața tuturor; suntem slabi prin faptul că nu putem impune nimic, suntem sclavi de bună voie în fața tuturor persistărilor ce ni le aruncă minoritățile.

Studenți zac la închisoare, alții se sinucid datorită unor condamnări nedrepte și Reiter cu tovarășii de crimă se plimbă nesuperați pe străzile orașului în care a atentat în 1924 la viața mai multor studenți.

Să ne fie rușine a mai vorbi de România-Mare, tare înăuntru și respectată în afară!

Dar va veni odată ziua când tuturor herlalilor criminali le vor bălăngăni stăruirile la bataia vântului și când românimea și românismul vor fi protejate de legile acestei țări.

Astăzi cerem judecarea procesului, pentru ca să nu ajungem ziua când socoteala va fi cerută pe deasupra tuturor, de către acel ce a fost mutilat și de către acei ce simt alături de Beșlin durerea că nu i se poate face odată dreptate, studenții.

Ion Fotiade
Pres. Soc. Stud. dela Politechnica

Cine este directorul ziarelor „Adevărul" și „Dimineața"

— Em. Socor a fost condamnat la 5 ani muncă zilnică și la degradare —

Am atras atenția asupra activității antiromânești în publicistica noastră a unuia dintre directorii ziarelor „Adevărul" și „Dimineața", Em. Socor.

Am spus că numitul Socor n'are autoritatea morală să vorbească despre „rolul social și educativ al presei" și am amintit, în treacât, despre activitatea sa anarhică, îndreptată împotriva siguranței statului român, în complicitate cu mai mulți comuniști.

Em. Socor răspunde:

„Este drept că în anul 1920 am fost arestat pentru ideile mele, cari nu conveneau de loc guvernului de atunci. Faptul acesta, nu numai că nu-mi diminuiază autoritatea morală de a vorbi despre „rolul social și educativ al presei", dar mi-o sporește!"

Em. Socor minte când afirmă că a fost numai arestat pentru... „ideile sale". Nu-i vorba de arestare, ci de o condamnare la munca silnică.

Nu-i vorba de „ideile" lui Em. Socor — care sunt inexistente, — ci de crima împotriva siguranței statului român, pentru care el a fost judecat și condamnat in anul 1920.

Iată și dovezile:

Em Socor, agitator comunist, a fost dat în judecată prin ordinul No. 4558 din 8 Noembrie 1920 de către justiția militară pentru „Crima contra siguranței statului (art. 53, titlul II. ad. C. J. M.) și condamnat prin sentința pronunțată în 25 Noembrie acelaș an, la cinci ani munca silnică!

Condamnat E. Socor, făcând recurs, Curtea superioară de justiție militară, i l-a respins, prin decizia No. 1252 din 9 Decembrie 1920.

In ziua de 24 Octombrie 1921 condamnatul Em. Socor, având în armată gradul de subofiter de administrație, a fost degradat, în fortul Jilava, în baza următorului ordin de zi, dat de dl. general Mărgineanu, comadantul corpului II de armată:

Ordin de zi No. 154 din 21 Oct. 1921.

„Subofiterul de administrație Em. Socor, din compania 4 subsistență, condamnat la 5 ani muncă silnică de consiliul de război al corpului II armată, prin sentința No. 1 din 1920 pentru faptul de crimă împotriva siguranței statului.

In conformitate cu art. 183 C. J. M., sentința se va executa în ziua de 24 Octombrie 1921 la ora 10 dimineața, la fortul Jilava.

La ora și data hotărâtă se va afla la locul destinat un detașament de soldți din garda închisoarei militare Jilava, sub comanda unui ofiter. Un grefier al consiliului de război, însoțit de un substitut de comisar regal va ceti sentința prin care este condamnat, iar comandantul detașamentului va executa degradarea.

După executarea acestei degradări substitutul de comisar regal va preda pe condamnat autorității civile spre a fi trimis la penitenciarul Văcărești, după care va dresa cuvenitul proces-verbal de executarea sentinței.

Inchisoarea militară Jilava va îngriji ca condamnatul să fie echipat cu efecte militare; iar substitutul de comisar regal va anunța penitenciarul Văcărești spre a trimite personalul necesar și duba să-l ridice după degradare".

(ss) General *Mărgineanu.*

Și după ce a scăpat apoi, prin amnistie, de executarea întreagă a osândei la muncă silnică, condamnatul și degradatul Em. Socor, are cutezanța să vorbească, azi, în coloanele ziarelor antinaționale — „Adevărul" și „Dimineața" — de „rolul social și educativ al presei"; de „martirajul tovarășului sau criminalul Bujor și de „sporirea autorității lui... morale"!

Nici morala, nici onoare, n'au ceva comun cu cei condamnați la muncă silnică și degradare pentru crimă contra siguranței statului! „Universul".

„Cuzismul" în Cehoslovacia

„Poporul sfânt" am coideș primejduit

O știre senzațională, în adevăr, a venit să turbure liniștea Izraelului parazit, destul de îngrijorat și fără aceea, de „Cuzismul" din România:

„Cuzismul" în Cehoslovacia!

Cum? Iată știrea:

Praga 2. — Din Muncacs se anunță că la granița cehă înspre România, la punctul de frontieră Selezs, au avut loc mici tulburări cu caracter antisemit. Manifestanții au cerut solidarizarea cu agitatorii români. Presa cehă comentează mult aceste tulburări.

Mai întâiu: ne grăbim să trimitem toate felicitările noastre, „cuziștilor" cehoslovaci de la graniță, cari au cerut solidarea cu „agitatorii români"!

Ne solidarizăm și noi cu „agitatorii Cehoslovaci":

Să trăiască Cehoslovacia Cehoslovacilor!

Dar va să zică: „Cuzismul" e în creștere.

După Ungurii și Rușii vecini și Cehoslovacii, „Cuziști"!

Dumnezeule Doamne. Iehova, oprește-te, că se perde „am coideș" — poporul sfânt — se perde „poporul ales"!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Elementul latin în Balcani şi politca de expausiune a României

de Nicolae Badiu

Cum leagănul popoarelor neolatine a fost peninsula Apenină care domnea malurile mărei mediterane — deci mijlocul pământului — e foarte natural că urmaşii de sânge a Romanilor s'au aşezat şi şi-au constituit statele, tot pe malurile acestei mări. Aşa e Italia, Franţa, Spania şi Portugalia. Singur poporul român a rămas în afară din continuitatea latină ca stat, nu însă şi ca popor. Providenţa care a ocrotit pe urmaşii stăpânitorilor pământului, a avut grijă că nici poporul român să nu fie rupt din mediul prielnic organizaţiunei sale ca popor şi prin mici dar puternice insule înfloritoare între Dunăre şi — ramura mediteranei. — Adriatică a susţinut o legătură mult timp ignorată şi nesocotită de neamul românesc, care însă va fi singura lui scăpare, atunci când duşmanii noştri naturali slavii vor ajunge în acel stadiu de evoluţie încât vor începe să cugete serios la scopul lor final, ca neam — la înghiţirea şi contopirea poporului românesc în elementul slav, scop care în nici un caz nu se va realiza.

După ce s'a sfârşit procesul de 1000 de ani cu ungurii a fost foarte natural ca în primele momente după victorie să legăm alianţe cu acele popoare, cari aveau interese identice cu noi, interesul de a ne ţinea teritorul în tact faţă de agresiunele ungureşti, cum însă cu timpul ungurii îşi vor pricepe situaţia şi îşi vor da seama că visul lor de mărire în forma sa veche a dispărut pentru tot deauna, ca să-şi susţină existenţa ca neam şi ca să se apere de acelaş pericol care ameninţă şi pe ei, vor căuta ocrotire şi apărare la noi. In aceea clipă vom avea un aliat mic dar dârz care ca şi noi nu va pregeta a muri ca naţiune decât să se lase înghiţit de vicleanul şarpe slav.

La mulţi le ar părea caraghios, că abia la 8 ani după un război crâncen pe viaţă şi pe moarte cu ungurii să ne oferim unul altuia mâna de prietenie. De fapt poporul unguresc nicicând nu nea fost duşman — ci numai asmuţat de oligarchie ne a asuprit.

Altcum stă însă chestia cu slavii. Rusificarea unei părţi din Basarabia şi Bucovina s'a întâmplat în mod tacit, abia în câteva decenii înaintea ochilor noştrii. Şi această desnaţionalizare este cu atât mai periculoasă cu cât s'a făcut fără vâlvă, fără forţare, ba încă sub privirea binevoitoare a populaţiei, care nedându-şi seama de primejdia latului dulce ce i se întindea, zbura în avantajele economice oferite de duşman. Şi ce noroc că Rusia ne a trădat pe noi şi pe aliaţi, altcum victorioasă ne smulgea din mână cei mai frumoşi lauri, iar pacea noastră ar fi fost o pace, care ne tăia pe veci posibilitatea de a ne validita ca popor de ordine şi cultura latină în orientul european. Tot aşa şi sârbii cari în Timoc absorb mereu elementul românesc, răpindu-le sentimentul naţional, aşa că numai limba doar de le-a mai rămas, nu ştiu pe câtă vreme. Şi sârbii fiind mai norocoşi decât ruşii, prin tenacitatea lor proprie şi cooperarea sinceră cu antanta, au reuşit a pune mâna pe o parte din pământul Bănăţan, ca prin aceasta să înăbuşe şi mai mult chestia românească din Timoc şi să dispară chiar şi posibilitatea de a se reîncorpora vreodată ţinutul Timocului la patria-mumă..

In ce priveşte pe polonezi şi pe bulgari, aceştea fiind în conflicte — cari cred că sunt cu mult mai adânci decât să se aplaneze vreodată — cu însaşi fraţii lor de acelaş sânge, îi putem privi când de aliaţi, când de spectatori neutrii binevoitori sau răuvoitori — după cum va fi cazul — totdeauna însă pasivi. Polonia, ţările baltice, ba chiar şi Svedia, iar în jos Turcia cu care în fine nu avem nimica — împreună cu noi, vom forma un front de fer în contra colosului slav dela nord, care sub ori şi ce formă de guvernământ ar exista, totdeauna ne va fi duşman. Deci politica ar trebui să o facem faţă de Rusia ar fi o alianţă puternică defensivă între România, Polonia, ţările baltice, Svedia, Finlanda şi Turcia, ţări periclitate în aceeaş măsură şi de acelaş duşman ca şi noi.

Delăturând în acest chip primeidia dela nord prin politică de război defensivă — să căutăm a realiza un nou ideal naţional, fără de care un neam nici nu-şi poate justifica existenţa lui pe lume. — Acest ideal naţional ne va impune inspirativ ca să angajăm alte state interesate într'o alianţă ofensivă în contra sârbilor, cel mai periculos duşman pentru noi, duşman fioros şi neîmpăcat singur până acum care a fost capabil să ne desnaţionalizeze o parte din fraţii nostrii, chiar şi dacă au fost sub stăpânire străină, întrebuinţând spre acest scop mârşav chiar şi influenţa spirituală a bisericei.

Aceşti aliaţi naturali, dar şi având aceleaşi scopuri sunt Italia, Albania, Turcia şi Ungaria. Sprijinind politica imperialistă a Italiei, pe cea de apărare a Albaniei de espansiune a Turciei şi de consonare a Ungariei scăpa din ghiarele slavismului acele insule româneşti cari ne asigură continuitatea cu massele etnice latine şi totodată vom slăbi puterea de stat a slavilor de sud şi a grecilor cari până acum se alimentau mereu în dauna noastră, înmulţându-şi conaţionalii.

Aşa stând de strajă la toate porţile evoluţiei ulatorie', conservând şi mărind numărul populaţiei româneşti din Balcani, încetul cu încetul vom lua locul slavilor pentru a ajunge la situaţia noastră hărăzită, dar neîndeplinită încă de istorie, dominarea mării care a fost a strămoşilor noştrii şi espansiunea spre Africa pe malul opus unde încă nu am fi străini.

In vâltoarea de azi a pasiunelor noastre politice şi sociale lor mulţi li se va părea ca o nebunie formarea unui nou ideal naţional, în forma expusă aici. Dar vecinii nostrii sârbi vor Banatul în, treg, vor ţinuturi italiene până la Veneţia şi vor nici mai mult nici mai puţin decât înghiţirea şi contopirea în neamul lor a naţiunelor bulgare şi albaneze. Dacă noi cu concepţia noastră cinstită şi umană nu putem înţelege cum un popor venetic poate să aibă un astfel de ideal, apoi nici aceea nu putem concepe că o naţiune trebue să aibă totdeauna un ţel îndepărtat pe care se sileşte din răsputere a-l ajunge. Ori la noi în trecut, nu au fost înbrăţişate la fel chestiunele românilor cari au azi fericirea de a aparţine patriei-mame, cât şi acelora din peninsula balcanică pe cari apoi după 1913 i-am neglijat atâta. A putut fi pentru noi un succes anexarea cadrilaterului, dar e nimica pe lângă acel succes, ce în calitate de arbitri ai Balcanilor, am fi putut să-l obţinem inpunând protecţiunea şi libertatea culturală, ba poate pentru insulele etnice mai mari chiar şi autonomia administrativă a românilor din Balcani. Scopul dur şi imperialist a naţiunilor se ajunge prin finetea diplomaţiei — noi în 1913 am voit să arătăm că suntem la nivelul diplomaţiei europene, NU INSĂ ŞI LA ACEL AL ASPIRAŢIUNILOR NOASTRE NAŢIONALE.

In formaţiunea de azi a politicei internaţionale noi nu avem o linie sigură care se acopere întru toate aspiraţiunele neamului nostru. Nu numai noi, dar şi toate celelalte popoare romanice va trebui să împrumutăm — cu toate calităţile noastre superioare de constructori de stat — însuşirile de a susţine un ideal cu energie şi brutalitate în felul germanilor, anglosaxonilor sau chiar şi a turanicilor ca astfel să nu mai slujim de marionette diplomatice a pretinselor mari naţiuni. Marea alianţă romană nu e o utopie şi ea nu s'a zămislit numai în capul romancierilor. Latinii Europei cu latinii Americei de sud pot domina cândva lumea.

Dar până la acel îndepărtat timp, ca să putem avea importanta cuvenită va trebui să abandonăm politica de limonadă şi să ne luăm un drum hotărât pentru realizarea idealului nostru naţional, pentru care să se dea lozinca: ROMÂNIA INCĂ NU ESTE MARE, ROMÂNIA E MICĂ PÂNĂ MAI GEME UN SINGUR ROMÂN IN AFARĂ DE HOTARELE EI ŞI SĂ CĂUTĂM DIN RĂSPUTERI A CREA ACEASTĂ ROMÂNIA MARE.

Descoperirea unui mare complot comunist la Cluj

Inspectoratul general de siguranţă fiind informat că s'au întrunit la Cluj mai mulţi comunişti din ţară din Austria şi Germania, a cerut ajutorul poliţiei şi împreună cu sase comisari şi treizeci jandarmi înarmaţi au impresurat edificiul din strada căp. Ignaţieno 17, Miercuri seara, la orele 10, somând pe toţi comuniştii aflători acolo să se predea.

După o opunere de câteva minute, comuniştii surprinşi pe neaşteptate n'au putut face uz de arme şi s'au predat autorităţilor, fiind ridicaţi şi duşi sub escortă la inspectoratul de siguranţă.

S'a constatat că ei au pus la cale un mare complot comunist şi mai multe atentate.

Intre cei arestaţi este comunistul Paul Baltzereit sosit de câteva zile din Germania şi comunistul Vohlinger sosit din Viena, cari au adus o sumă de 5 milioane lei în dolari, depusă la unele bănci din Cluj pe numele comuniştilor din Ardeal şi cari bani aveau să servească pentru organizarea mai multor atentate şi cumpărare de arme şi muniţie.

Intre şefii comunişti din Ardeal sunt arestaţi fierarul Marton Magyarosi din Bistrita şi ziaristul ungur Dénes Faluéghi.

S'a constatat că aceşti comunişti erau în strânse legături cu Sovietele şi cu organizaţiile comuniste din America, de unde primeau mari sume de bani în fiecare lună.

Ei se organizau sub masca sectei *„Studenţii în biblie“* şi împrăştiau în toată ţara manifeste incendiare împotriva autorităţii de Stat şi a armatei.

Cu ocaziunea cercetărilor s'au găsit mai multe hărţi prin cari România era împărţită în regiuni comuniste, acte compromitătoare şi un catalog cifrat cu toate numele membrilor comunişti înscrişi, cari plăteau taxe în mod regulat şi numărul cărora se urcă la 20 de mii.

„Studenţii în biblie“ români în frunte cu I. B. Sima şi Filipoi au declarat că se desolidarizează cu totul de aceşti răufăcători şi cer pedepsirea lor în conformitate cu legile.

Cercetările continuă pentru descoperirea tuturor celor implicaţi în această nouă organizaţie comunistă.

Date autobiografice de Emanuil Ungurianu

Date din activitatea lui Emanuil Ungurianu

I.

Emanuil Ungurianu e născut la 1 Ianuarie 1846 în comuna Salchinez, judeţul Timiş-Torontal, a absolvat gimnaziul în Timişoara în anii 1860—1868, iar studiile universitare în Budapesta în anii 1869—1872; la anul 1874 a depus cenzura de advocat la Tabla regască din Budapesta şi după aceasta s'a ocupat cu advocatura în Timişoara până la anul 1910; în întreagă viaţa lui a desvoltat activitate esiduă pe toate terenele publice, ce priveşte viaţa poporului român din Ungaria, Ardeal şi Banat; ce priveşte aceasta activitate, comunicăm mai jos mai multe date, din cari se poate vedea şi judeca activitatea lui.

II.

INFIINŢAREA EPISCOPIEI TIMIŞORII.

Românii din Ardeal şi Banat începând dela anul 1848 neîntrerupt cereau dela Regele Francisc Iosif despărţirea bisericei române de cea sârbească, în fine s'a decis Francisc Iosif să admită aceasta despărţire, la anul 1863 Ministrul de Culte contele Leo Thun al Austriei, căci atunci era Ungaria guvernată din Viena de guvernul Austriac, a provocat pe episcopul ort. român din Sibiu Andrei Şaguna, ca în scopul despărţirei de sârbi să prezenteze un proect de organizare al bisericei ort. române din Ungaria şi Ardeal, se înţelege şi Banatul, căci Banatul se ţinea de Ungaria, episcopul Şaguna în proectul de organizare a propus, că pe lângă episcopiile din Sibiu, din Caransebeş şi din Arad, să fie înfiinţate mai două episcopii ort. române şi adecă una în Timişoara şi una în Cluj, însă la anul 1864 s'a ordonat despărţirea de sârbi prin autograful împărătesc de data 24 Decemvrie 1864, fără ca episcopiile din Timişoara şi Cluj se fi fost înfiinţate. Episcopia din Cluj nu s'a putut înfiinţa, pentrucă guvernul austriac n'a voit să deie ajutor material bisericei ort. române, iar biserica română era săracă, lipsită de fonduri; relativ la episcopia Timişorii, a fost în contra înfiinţării Procopiu Ivaşcovici, atunci fost episcop în Arad căci nu s'a învoit ca să peardă venitele dela 4 protopopiate din Banat (Belinţ, Lipova, Timişoara şi Comloş), cari s'ar fi desfipit de Dieceza Aradului şi s'ar fi alipit la episcopia Timisorii.

Românii de legea ortodoxă din comitatele Timişului şi al Torontalului au ţinut în luna August 1875 în Timişoara o adunare în chestia înfiinţării episcopiei din Timişoara, preşedent a fost protopopul Lipovei Ioan Ţăran, iar notar Emanuil Ungurianu, adunarea a înaintat protocolul şi concluzul său congresului naţional-bisericesc cu cererea, ca aceasta să ia dispoziţiunile necesare pentru înfiinţarea episcopiei ortodoxe române în Timişoara, de atunci începând Ungurianu la sinoadele Diecezane din Arad şi la congresele Naţional-bisericeşti prin mai multe memorii a documentat necesitatea înfiinţării acestei episcopii şi din punct de vedere bisericesc; la anul 1906 congresul naţional-bisericesc a şi decretat înfiinţarea episcopiei, dar în lipsă de fonduri nu s'a putut imediat executa, după alipirea Banatului la România chestia înfiinţării acestei episcopi, a trecut în sfera de putere a guvernului român.

Emanuil Ungurianu a exoperat dela Municipiul Timişoara teren de 5¾ jughere cadastrale în oraşul intern, pe care episcopia să-şi poată aşeza catedrala şi edificii pentru toate aşezămintele sale. Acest teritoriu l'a şi transcris în Cartea Funduară pe Episcopie.

Protocoalele sinoadelor Diecezane din Arad şi ale congreselor naţional-bisericeşti din Sibiu conţin mult material la istoria înfiinţării episcopiei Timişorii, petiţiile şi memoriile relativ la aceasta chestie sunt depuse în arhiva Muzeului Timişorii, din acelea poate vedea oricine rezistenţa episcopiei din Caransebeş şi rezistenţa episcopiei din Arad, pentrucă înfiinţarea episcopiei Timişorii, cum a stabilit-o congresul naţional-bisericesc, ar fi luat dela Caransebeş protopopiatele Buziaşului, Ciacovei, Vârşetului şi al Panciovei, iar dela dieceza Aradului protopopiatele Comloşului, Belinţului, Timişorii, Vingei şi a Lipovei, iar domnii din Caransebeş şi din Arad nu voiau să se lipsească de venitele din aceste protopopiate.

Dupăce congresul naţional-bisericesc la 1906 şi pe lângă opoziţia d-lor din Caransebeş şi din Arad au decis definitiv înfiinţarea episcopiei, atunci Ioan Papp, fost episcop în Arad şi Romulus Ciorogariu episcopul dela Oradea, au părăsit pe contrarii şi s'au aliat la părtinitorii episcopiei Timişorii, în decursul procedurei de inactivare majoritatea congresului naţional-bisericesc a adresat o petiţie către congres, ca imediat să pună la cale înfiinţarea episcopiei Timişorii.

III.

ALUMNEUL DIN TIMIŞOARA PENTRU TINERETUL ORT. ROMÂN DIN TIMIŞOARA.

In Timişoara a existat cam de pela anul 1866 un „Alumneu“, în care erau întreţinuţi cu vipt şi cortel, elevi români dela gimnaziul din Timişoara, însă la anul 1873 a încetat a funcţiona şi prin urmare a pauzat cam până la anul 1878—79. Atunci Emanuiel Ungurianu l'a înviat, a început a încasa taxele restante dela foştii membrii, a acvirat membrii noui, a început a primi în „Alumneu“ elevi români dela gimnaziu şi dela şcoala reală din Timişoara; la început au fost 4 elevi şi din an în an s'a urcat numărul elevilor, încât a ajuns la 12, cari aveau toată întreţinerea în „Alumneu“.

„Alumneul“ a avut caracter confesional şi stătea sub controla Consistorului din Arad. Cu învoirea Consistorului după 15 ani s'a sistat întreţinerea şi s'a procedat la adunarea fondului pentru zidirea unui local pe seama acestui „Alumneu“, fondul e în continuu în creştere şi se administrează la Consistorul din Arad.

(Va urma).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hoţiile se ţin de lanţ

Ne-am deprins a ceti mereu în gazete despre variatele şi multiplele fraude în toate colţurile ţărei. Vorbesc mulţi, că trebuie făcută unificarea sufletească a românilor de pretutindeni şi dacă în unele privinţi ea nu a fost încă operantă, apoi în ramura respingătoare a fraudelor, este pe deplin uniform repartizată.

Începând cu fraudele dela Ministere, dela Monitorul Oficial, din Armată, la Universităţi şi la Spitale, la şcoli şi la Cooperative, frauda a devenit endemică, constituind un real pericol.

Exemplele nenorocite asvârlite cu multă osteneală de presă în mijlocul plebei, au avut un deplin răsunet.

Se fură sus, furăm şi noi, căci nu ne poate trage la răspundere. Este un flagel cumplit, ce bântue societatea de azi.

Nu întrezărim o curmare a răului, decât prin „mâna forte“; ne trebuie şi nouă un Mussolini care să bată şi să ucidă pe toţi acei ce confundă averea statului cu a lor, cu precauţiunea de a nu proceda şi invers.

Fraude morale, prin introducerea derbedeilor ce nu au absolvit 3 clase secundare, în posturi importante (cazul dela Cluj), ne ilustrează întreaga operă de refacere în ţară.

Şi când te gândeşti că era un timp în România, când miniştrii ţărei dădeau dovada celei mai strălucitoare purităţi morale şi mai de mult când puneai punga cu bani în stradă şi nu ţi-o lua nimeni!

O tempora, o mores!

Dar azi, datorită desechilibrului moral produs de războiu cât şi politicianismului de cea mai inferioară speţă democrată, am ajuns la un faliment moral. O soluţie era întroducerea pedepsei cu moarte, căci borfaşul are o doză suficientă de laşitate pentru a ezita, în faţa perspectivei morţei. Cu o prudenţă justificată nu s'a întrodus în Constituţia noastră, deşi era singurul corector, pentru amoralitatea în care ne bălăcim.

Şi exemplul ar trebui să pornească de sus, căci curăţind ce e rău acolo, să se poată face aceasta operaţie şi jos.

Când un Fălcoianu şi alţi escroci au tocat banii ţărei la cărţi, procesul ţine la nesfârşit cu perspectiva muşamalizărei; afaceri veroase ale politicianilor stau acoperite de muşamaua naţională, de frică a nu infecta prea puternic şi a nu compromite organizaţii de escroci naţionali.

Dacă nu aplici tratamentul imediat şi de rigoare, totul lăncezeşte în speranţa sigură că istoria se va repeta, spre nenorocirea noastră.

Ar trebui ca toţi pungaşii să fie puşi la zid, fără procese ce durează ani întregi şi averea lor confiscată.

Nu aşteptăm, însă, dela partide această terapeutică socială, căci primele victime ar fi primii partizani. Dar va veni odată *un om* care punând piciorul în prag şi care să pronunţe hotărât şi şi cu efect imediat:

Deajuns! hoţii la streang!

Onor. abonaţi ***sunt rugaţi a achita*** **abonamentul**

— „Eliminarea jîdanilor din domeniul culturei — e o problemă de existenţă pentru noi.

Elimenarea din domeniul culturei implică însă: eliminarea din domeniul economici naţionale, unde cultura îşi are rădăcinile ei.“ A. C. Cuza.

Leproşii

In ziua de 11 l. c. — zi de Sâmbătă (Şabes) s'a înaugurat la Timişoara un nou club, cu numele de **„UNIONKLUB“.**

Cunoscând mizeria generală de care avem parte în special noi, românii din România, am fost curioşi, să aflăm, **ce rost are acest nou club** timişorean şi iată ce aflăm în gazetele jidoveşti din localitate:

„Aristocraţiunea“ timişoreană adecă cei mai bogaţi şi mai „cuminţi“ oameni de aici până azi, **nu au avut un local sau club, în care să se întâlnească numai EI DE EI.**

Văzându-se stăpâni economici şi politici ai Banatului, nu înţăleg să se aşeze la o masă cu ori ce simplu muritor, fiindcă ei, puternicii zilei, nu se pot demite la o asemenea profanare a demnităţii lor aristocratice.

Şi atunci ce le-a rămas alta de făcut, decât să înfiinţeze acest Unionklub, în care zilnic să se întâlnească pentru a pune la cale lucruri, ce **numai pe ei** îi **interesează,** — bine înţăles, numai din punct de vedere material.

Fondatorii „Unionklub“-ului, au plătit câte 25.000.— lei, drept taxă de înscriere, urmând a plăti şi o cotizaţie lunară de câte 1000 lei de fiecare ilustră căpăţină de membru.

Cine formează comitetul de direcţie al acestei „sacre“ uniuni?

Ii cetim în gazeta jidovească: **GENERAL DOMĂŞNEANU, ARMIN LINDNER, ION OPREA, SIGISMUND SZANA, RUDOLF TOTIS. CHESTOR: RICHARD KUN.** Renovarea respective aranjarea noului local s'a făcut după planurile dlui Inginer Ladislau Székely şi **A COSTAT 2 şi jum. MILIOANE LEI.**

Noul club funcţionează în etajul II al palatului „Lloyd“ (în care se mai află şi clubul „Lloyd“, judecătoria arbitrară „Lloyd“ şi o „mică“ lojă francmasonică jidovească, cu numele de B'ney B'rith).

Deci „aristocraţiunea“ se izolează singură de puturoşii de vavalahi, idioţii de şvabi şi proştii de maghiari din acest oraş, — pentru a nu se murdări de mânele lor murdare de lucru sau de cerneală birourilor de stat şi se închide hermetic în noul „KLUB“ pentru a se distrage ei de ei, în inteligenţa lor sclipitoare şi spre a înhaia singuri aerul curat al noului local, în care se răspândeşte sublimul miros de lojă francmasonică, perfectă, infalibilă şi sacrosanctă.

Dacă nu ar fi şi membri români, în aceasta „lojă“, poate nu ne-am ocupa de ea, **considerând, că ACESTE elemente SE EXCLUD DE BUNĂ VOIE DIN SOCIETATEA MARE A NEAMULUI NOSTRU, CU CARE NU AU NICI CEA MAI NEINSEMNATĂ LEGĂTURĂ SUFLETEASCĂ,** deci **SE RETRAG DE BUNĂ VOIE DIN SÂNUL EI,** spre a trăi izolaţi în înaltele lor sfere, aşteptând, ca moartea să le curme „suferinţele“ de pe acest miserabil pământ! Nu ne-ar interesa aceasta „uniune“ a **LAŞILOR, cari să tem de viaţă şi de muncă** şi am trece cu surâsul omului conştient de valoarea şi puterea sa, pe lângă ei, fără a le da importanţă.

Dar nu! Nu se poate trece aşa de uşor! Ce caută românii, lângă jidanii putrezi de bogaţi?

Şi ce ne surprinde mai mult, este, că dl. **ION OPREA, FOSTUL PREOT din comuna Izvini, — CHIAR EL a fost acela, care a rostit cuvântarea de înaugurare,** în care zice, că **aici** se va face o acţiune comună cu minorităţile **pentru a asigura PROGRESUL ECONOMIC ŞI POLITIC AL ORAŞULUI NOSTRU.** Pentru acest scop s'a înfiinţat „Klubul“, în care **NU SUNT DEOSEBIRI DE NAŢIUNE, RELIGIE SAU POLITICĂ.**

Iarăşi **ION OPREA!** fostul nepot al fostului episcop din Caransebeş Miron Cristea.

Cine la pus să facă aceasta nouă dovadă a complectei d-sale nepriceperi, în politică?!

Ne-am săturat de el! SE EXCLUDE SINGUR DIN RÂNDURILE NEAMULUI ROMÂNESC ŞI LUĂM LA CUNOŞTINŢA ACEASTA EXCLUDERE A DOMNIEI SALE! Ion Oprea a murit şi Dzeu să'l ierte, dacă vrea.

Suntem datori însă a preveni şi pe ceilalţi români, cari au căzut în ispita satanei, în forma de capitalism internaţional jidovesc, ca să se ferească de el.

Astăzi, când neamul se zbate în cea mai grozavă criză economică, provocată de capitalul jidovesc, — este cea mai mare crimă, ca un român să se lapede de neam şi să se ascundă sub caftanul puturos al banchierului jidan, — fie el ori şi cine.

Cel eşit din popor, rămâne alători de popor, în bine şi în rău. **Dar mai ales IN RĂU, fiindcă aici se dovedeşte CARACTERUL ŞI CINSTEA. NU DESERTAŢI căci vom apăsa fierul roşu cu stampila TRĂDĂRII pe fruntea voastră şi veţi muri cu mult înainte de a înceta să stricaţi aerul ţării cu gazele otrăvitoare ce le suflaţi din păcătoasele voastre guri. VEŢI MURI MORALICEŞTE, CEEA CE ESTE CEA MAI RUŞINOASĂ MOARTE, în faţa noastră a milionelor de „proşti şi idioţi“, cari nu putem pricepe „INALTA“ voastră înţelepciune, din etajul II.**

Nu cunoaşteţi deosebiri de naţionalitate, fiindcă **NU IUBIŢI PE PĂRINŢII ŞI FRAŢII VOŞTRI DE SÂNGE, CARI FORMEAZĂ NAŢIUNEA. NU VĂ TREBUE RELEGIE, FIINDCĂ DUMNEZEUL VOSTRU ESTE AURUL, NU HRISTOS. RĂSTIGNITUL PENTRU SUTELE DE MILIOANE DE „PROŞTI“, CE SE COMPUN DIN NOI, CEI CARI NU SUNTEM ARISTOCRAŢI, CA VOI. NU FACEŢI POLITICĂ, PENRUCĂ NU VĂ PRICEPEŢI LA EA. Cu toate acestea candidaţi mereu pe listele partidelor, dar nu din vina voastră, ci IN URMA SOCOTELII FĂCUTE DE POLITICIANII RAFINAŢI, CARI AU NEVOIE DE ASEMENEA MAMELUCI, CA VOI.**

Ne miră foarte mult decadenţa dlui fost popă din Izvini. Prin el ne simţim jigniţi, în sentimentele noastre creştine şi româneşti. Prea întinde sfoara răbdării noastre!

Gurile rele spun, că el, a ajuns unde stă astăzi, numai mulţumită unchiului său episcop. Oare aşa să fie? Pe semne, da! Se vede însă, că în ultimul timp, unchiul l'a părăsit, de aceea a alunecat aşa de repede pe panta greşită: Credea, că merge înainte, în realitate a mers ca racul. Iată de ce:

El, popa din Izvini, SE CREDE SAVANT ŞI PRICEPUT LA TOATE. El se „pricepe“ la popie, la politică, la administraţie, la industrie, la comerţ, la bancă etc., etc., cu un cuvânt la toate, **afară de treburile ce stau în legătură cu cultura naţională şi şcolile, — treburi cari totdeauna l'au PLICTISIT.**

El, popa din Izvini, „aristocratul“ din Timişoara, se urcă mereu pe scara preamăririi trecătoare şi în închipuirea sa bolnăvicioasă, se crede deasupra cerului, — peste Dzeu. — Nu vede realitatea, că de fapt nu s'a suit, decât numai în etajul II, al palatului „Lloyd“, în nemărginita apropiere a vestitului Silberstein—Szana, care în timpul războiului a fost condamnat la închisoare pentru nişte livreri pe seama armatei K. u. k.

Astfel ajunge Oprea pretutindeni, ca Pilat în Credeu, fără să fie dovedit nici măcar o umbră de pricepere.

El, popa din Izvini, înaugurează în zi de „şabes“ un nou club, **pe când „Casina Română“, cu nu trecut de 60 ani, MOARE,** tocmai, fiindcă n'a fost sprijinită la timp, de către elementele româneşti, aristocratice, de talia lui Oprea. Lor nu le trebue casină română, nici cutură românească, ci **numai „lumină“ francmasonică, internaţională, în tovărăşia lui Szana, cel cu buzunarul de aur.**

Dar fac şi victime. De exemplu, **Generalul Domăşneanu,** care cu trecerea da om **absolut cinstit, sete luat în mijlocul lor, DREPT DECOR,** pentru a reprezenta acolo, **aceea, CE CEALALŢI NU AU.** De ce vă **BateŢi JOC** de acest modest om?! Doar toată lumea ştie, că dl. general Domăşneanu, **nu are o avere,** care să'i permită, ca să plătească **37.000 lei, în primul an, la „UNIONKLUB“-UL lui Silberstein—Oprea et Comp. VOI PLĂTIŢI COTIZAŢIA LUI, PENTRU A PUTEA FACE RECLAMĂ CU NUMELE MODESTULUI GENERAL!** Admirabilă „uniune“!

Ce priveşte scopul, de a acţiona împreună cu Szana—Totis, **pentru asigurarea PROGRESULUI ECONOMIC ŞI POLITIC AL ORAŞULUI NOSTRU,** iată ce avem de spus:

Oraşele sunt în mânele jidanilor, cari la stăpânesc cu desăvârşire, deci nu înţălegem **ce fel de progrese economice** mai aveţi de făcut, cu Szana, Totis et Comp.?! Doriţi chiar şi un „progres“ politic, când sunteţi analfabeţi în aceasta materie.

Doar nu ne veţi fi crezut atât de proşti, ca să nu vedem, că **NU** urmărirea acestui „scop“ v'a determinat să înfiinţaţi acest nou club, ci altceva: **UN SCOP ASCUNS,** pe care nu aveţi curajul să ni-l spuneţi. Il bănuim!

Tocmai de aceea, s-o ştiţi, că ne opunem cu toate mijloacele posibile, pentru a vă zădărnici „acţiunea economică şi politică“ la oraş şi vom lucra în direcţia, ca politica să fie îndreptată **spre economia SATELOR** — nu a oraşelor jidovite, — **pentru ridicarea ţăranului muncitor, — NU PENTRU ASIGURAREA „ECONOMICĂ ŞI POLITICĂ“ A TRÂNTORILOR ŞI PARASIŢILOR „ARISTOCRAŢI“ CU MIROS DE GRAJD SAU PUŞCĂRIE, DELA ORAŞ!**

Inchideţi-vă hermetic în noul vostru club şi să nu cutezaţi a vă scoate capetele stupefiate, din locul pe care singuri vi l'aţi ales pentru a nu mai veni în atingere cu marea mulţime de oameni muncitori de pe aceste plaiuri româneşti. **„Unionklub“-ul este RAIUL vostru. Dar să ştiţi, că el este şi MORMÂNTUL** în care de bunăvoie v'aţi coborât, ca nişte laşi, cu semnul lui Cain pe frunte.

De bună voie vă excludeţi din mijlocul românilor, cum s'au exclus pe vremuri leproşii din mijlocul popoarelor vechi. Lepra sufletească vă izolează de fraţii vostri de sânge şi ne faceţi un bine, când nu mai comunicaţi cu noi, asigurându-ne astfel de pericolul infecţiei mortale.

Tipaţi şi urlaţi, ca toţi leproşii să vă audă şi să vină să se înregimenteze în sanatorul vostru epidemic. Vă vom fi foarte recunoscători.

A. Tieranu.

Asociaţia Culturală din Bănat a luat hotărarea de-a ridica un monument Regelui Ferdinand la Bucureşti. Asemenea în primăvară vor avea loc serbările A. C. B. la Orşova cu ocazia desvălirii plăcii comemorative şi sărbătoririi marelui bănăţean de pe vremuri Eftimiu Murgu.

Informaţiuni

Distincţiune. D. Gh. Biciola, şef de serviciu la inspectoratul de siguranţă din localitate, a fost decorat de regele Boris al III-lea al Bulgariei cu ordinul „Meritul civil“ în gradul de ofiţer.

Dl. Dr.Ioan Corcan, medic specialist în boli de nas, gât şi urechi, şi-a mutat cabinetul de consultaţie în Cetate, strada Alba Iulia No. 7, etaj I. (Casa în care a fost „Casina română.) Consultă zilnic între orele 12—1 şi 3—5.

Medic primar Dr. Aug. Maior specialist pentru boli de piele şi sifilis şi-a mutat cabinetul medical în str. Doja No. 9. Consultă 11—12 şi 3—5.

Premiul „Traian Lalescu“ pentru cele mai bune monografii a satelor bănăţeneşti. Asociaţia Cult. din Bănat aduce la cunoştinţa publicului, că s'au instituit 3 premii (1: 5000 lei, 2: 3000 lei, 3: 2000 lei.) pentru cele mai bune monografii a satelor bănăţeneşti. Reflectanţii vor trimite lucrările pe adresa Asociaţiei Culturale din Banat; Sediul Central: Bucureşti, Str. Doamnei 7, etaj I.

Secţiunea Timişoara a Asociaţia C. B. a lansat liste de subscripţie pentru sinistraţii din Oraviţa. — In viitorul număr al ziarului nostru vom publica numele marinimoşilor donatori.

Mulţumire. Societatea Studenţilor Şcoalei Politechnice din Timişoara mulţumeşte pe această cale tuturor acelor ce i-au dat concursul moral şi material cu ocazia balului, ce a avut loc în ziua de 12 Februarie 1927. In curând Societatea vă publica darea de seamă amănunţită referitoare la veniturie aduse de acest bal.

D .Ghica la Roma. D. D. Ghica, noul ministru al României, a sosit aseară la ora 20.10 la Roma, fiind primit în gară de d. Lahovary şi de personalul legaţiei române.

La Şcoala de Arte şi Meserii din Timişoara să află spre vinzare, obiecte confecţionate în atelierele proprii, anume: menghine (Schraufstock) 120 mm., maşini pentru prelucrarea lemnului: ferestrău cu bandă (Bandsäge), raboteze (Hobelmaschine), maşini de frezat şi diferite alte maşini şi unelte.

Comuniştii condamnaţi. In procesul comuniştilor din Bucureşti, Consiliul de Războiu a adus următorul verdict: Condamnă pe acuzaţii Boris Ştefanov la 8 ani închisoare, B. Zuckerman la 7 ani, L. Dijur 10 ani — în contumacie — iar pe ceilalţi acuzaţi îi achită cu majoritate de voturi. Condamnaţii au făcut recurs.

Invitare. Reuniunea Femeilor Române cu onoare Vă roagă să binevoiţi a lua parte cu prea stimata D-voastră familia la Balul Costumat Naţional ce va avea loc în seara zilei de 19 Febr. 1928 în saloanele Cercului Militaro-Civil. Inceputul la ora 9 şi jum. Biletul de întrare 100 lei de persoană. D-nele şi D-şoarele sunt rugate a se prezenta pe cât posibil în costumet naţionale.

Lupii atacă un convoi de căruţe. In apropierea gării Zaim, o numeroasă haită de lupi flămânzi a atacat un convoi de căruţe. Lupii au sfârşiat câţiva cai. Cu mare greutate, sătenii au reuşit să puie lupii pe goană.

„Vom lovi deopotrivă în străinul parazitar şi în *românul* necinstit şi înstrăinat!“

Citiţi, răspândiţi şi abonaţi ziarul „SVASTICA BANATULUI“.

Sprijinând ziarul nostru veţi contribui la desrobirea economică a Neamului Românesc!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din viața satelor noastre

Bocșa-Română. In ziua de 5 Ianuarie s'a ținut adunarea generală a societății de lectură, sub conducerea d-lui preot Gheorghe Munteanu. Adunarea generală a decurs în cea mai perfectă armonie. Numai la capăt, când dl. Isain Tina, a propus, ca societatea să se aboneze la „Svastica Banatului" și „Apărarea Națională", dl. Aurel Petrovici s'a sculat și a cerut să nu se aboneze, fiindcă aceste foi nu apar regulat. Comunicam d-lui Petrovici și tuturor românilor de bine din Bocșa-Română, că gazetele noastre apar regulat, e drept, că cu mari greutăți, — dar apar săptămânal și vor apare regulat și de acum înainte. Dl. Petroviciu ar face bine să recunoască, că lupta ce o ducem este una dintre cele mai importante în viața neamului românesc, fiindcă am ajuns sclavii capitalismului străin în propria noastră țară. Se poate, că dl. Petrovici să nu vadă acest lucru? Rău a făcut, ce a făcut! Se va convinge și domnia sa în scurt timp.

Bucova. Locuitorul Ileaș Iosif din comuna Bucava pe când voia să încarce revolverul, acesta s'a slobozit perforându-i piciorul drept. Rănitul în stare gravă a fost internat în spital.

Curtici. Comerciantul vienez Rosenștein a încercat să introducă în țară prin gara Curtici 42 kilograme de mătase ca bagaj de mână. El, a luat un pachet identic celui care conținea mătasa și a oferit hamalului Petru Furcaș suma de 10.000 lei dacă va schimba pachetul cu lemne cu cel cu mătase. Mătasa valora trei milioane lei. Rosenștein este jidan. A fost arestat și înaintat Parchetului.

Duboz. Sătenii se plâng, că fo-rurile administrative nu respectă promisiunile făcute, ca vor face noui alegeri comunale, și s'au mărginit la numirea unei comisii interimare, compusă din membri consiliului disolvat. De ce s'a disolvat atunci vechiul consiliu, când în comisia interimară, tot aceleași persoane figurează? De ce nu se respectă Art. 279 din Legea administrativă, care nu permite, ca o comisie interimară să facă bugetul? Rugăm pe dl. Prefect al județului ca să dispună cele legale.

Recaș. Un domn din Recaș ne roagă să publicăm o rectificare asupra chestiunei drapelelor arborate la 24 Ianuarie și publicate de noi. Dl. învățător a spus precis, că culorile se așează paralel cu bățul și chiar făcând comparație între cele două cazuri din fața bisericei, a afirmat, că drapelul cu culorile paralele arborat la prăvalia din colț este corect. Alte persoane au afirmat, că sunt ordine, cari admit așezarea culorile și vertical, cu bățul.

Ne vom interesa să aflăm, care sunt acele „alte persoane".

Stanciova. Situația coloniștilor români este una dintre cele mai triste posibile. Românii nostri locuesc în colibe primitive acoperite cu pământ. Sute de inspecții se fac, se încasează diurne fabuloase, iar nenorociții rămân în miseria cea mai mare, astfel, încât măreața operă de reformă agrară, a devenit o rușine națională pentru România. Poporul nu este ajutat, ci batjocorit.

Petroșani. Duminică d. a. la orele 5 a avut loc adunarea generală a casinei române din localitate, cu care ocazie s'a dat descărcarea comitetului de gestiunea anului precedent și s'a ales noul comitet. Președinte a fost reales d. inspector general Iosif Iancu, iar vicepreședinte dl. director principal Tiberiu Timoc.

A sosit în localitate dl. colonel Manoilescu, comandantul regimentului 9 jandarmi Timișoara, și a inspectat în cursul zilei compania din localitate, secția Livezeni și posturile din Valea Jiului de care a rămas mulțumit.

Rusca. In apropierea acestei comune este un deal desperțit de ea printr'o prapastie prin care serpuește un râulet, așa că sătenii din Rusca trebuie să facă un ocol mare pentru a ajunge pe deal.

Pe dealul Ruscăi locuește pădurarul Vasile Ionescu cu o fată a lui de 18 ani, cu numele Trandafira. Intr'o zi pădurarul cu fiica s'au dus la Rusca unde au cunoscut pe Gheorghe Poșta dela fabrica de cherestea, care s'a îndrăgoștit de Trandafira și i-a vizitat de câteva ori.

Dar familia Ionescu mai avea o cunostință pe pădurarul Ion Boși care se îndrăgosti și el de fața lui Ionescu.

Intr'o bună zi, când Poșta s'a dus să-și vadă iubita, a aflat că ea s'a măritat cu Boși, fiindcă primul nu mai venise de mult pe la ea. Bietul om nenorocit în sufletul sau a hotărît să-și pună capăt zilelor.

Peste prapastie, între timp, se făcuse o punte; acolo s'a dus Poșta de unde s'a aruncat în prapastie și a murit. Cadavrul lui nu a fost încă găsit.

Iată unde duce o dragoste nefericită!

Zorlențul-Mare. In ziua de Duminecă, 19 Febr. se vor sfinții cele 2 clopote cumpărate de credincioșii greco catolici din comună, pe seama Bisericii greco-catolice din Zorlențul-Mare. Clopotul mic cu o greutate de 52 kilograme a fost cumpărat de dl. Ioan Vucu, măestru brutar și soția Maria, născută Iosif. La aceasta sfințire vor lua parte și mulți țărani și intelectuali din satele învecinate.

Un act disperat al unei fete. Mica Maria în etate de 18 ani, era în serviciul unei familii din Vrelean. Intr'o zi a furat niște haine dela stăpâna-sa .Aceasta a amenințat-o că o va da pe mâna jandarmeriei. Fata de teamă s'a hotărât să se sinucidă. In seara de 3 Febr. c., în dreptul cantonului dela întrarea în gară s'a aruncat sub trenul școlar No. 1125, tăindu-și brațul drept. Vânzând că nu a reușit să-și pue capăt zilelor, până ce trenul a stat câteva minute în gară, a fugit în dreptul cantonului dela eșire, unde a așteptat trenul și din nou s'a arunca sub roate. De data aceasta a fost omorâtă pe loc. Cadavrul oribil mutilat a fost descoperit în cursul nopții, iar brațul a fost aflat pe linie la întrarea în gară.

Rugăm pe toți prietenii și depozitarii noștri, cari primesc mai multe numere din gazetă, ca să le vindă cu exemplarul și la finea fiecărei luni să ne trimită suma încasată, cât și exemplarele rămase nevindute. Rugăm pe fiecare să binevoiască a ne comunica câte exemplare să-i trimitem săptămânal.

*

CA SĂ AVEM CAISE MULTE

Din cauza răcelilor sau brumelor de primăvară, caisul — care se grăbește cu înfloritul foarte de timpuriu, — pierde florile și prin urmare pierde și fructele.

Pentru a preîntâmpina acest pericol, faceți acum grămezi mari de zăpadă, împrejurul tulpinelor caișilor, de 0.80 cm. înălțime și 2 metri raza. Lăsați zăpada două-trei nopți geroase să înghețe bine și în urmă puneți peste ea gunoiu de vite cornute, scos proaspăt din grajd, gros de 0.80 cm., și călcați-l bine.

Zăpada va sta sub gunoiu până vor veni căldurile simțitoare. Caișii vor înflori târziu și așa vom salva caișele.

ECONOMICE

SALCÂMUL

Cine nu-l cunoaște? Este arborele satelor de câmpie; iar la coline și dealuri se ridică până unde merg viile și stejarul.

Nu este băștinaș; dar a trecut un timp destul de lung decând s'a încetățenit în țara noastră. Numele lui diferă după regiuni. Cuvântul este turcesc; *salcmac).* însemnează ciorchine (floarea salcâmului este un ciorchine). In Bărăgan este numit *salcâmp.* In Oltenia i se mai zice pe alocuri *măin* și aproape pretutindeni *dafin.* In Banat este cunoscut sub numele de *măgrin* sau *băgrin.* In Transilvania *acat, rug, pănariu.* Științele naturale îl numesc *robinia pseudo-acacia.*

Dacă nu ar fi atât de răspândit și folositor, nu ar face obiectul unui articol de ziar.

Origina este în America de nord, unde crește mare și puternic, cum crește bradul și stejarul în țara noastră. Francezul Robin i-a adus sămânța în Franța, prin anul 1650, când a fost plantat la Paris.

Observând silvicultorii creșterea lui repede și calitățile lemnului, a fost întrebuințat apoi ca arbore de pădure. Dela francezi l-au împrumutat germanii, pela 1740. Dar atât francezii, cât și germanii, au greșit la început, punându-l și în condițiuni neprielnice pentru dânsul (terenuri întelenite, climă prea rece, plantat prea adânc) astfel că, rezultatele fiind slabe, salcâmul a căzut în disgrație, în Franța și Germania, pe la anul 1810.

Ungurii îl aduc în țara lor pe la 1820 și încep, pe la 1878, plantarea nisipurilor din pusta ungară, obținând rezultate atât de frumoase, încât francezii și germanii au redat salcâmului locul de cinste.

Interesant este de știut că salcâmul nu a fost adus în țara noastră dela unguri după cum pretind ei — ci din Turcia. O dovadă este numele de „salcâm", cuvânt de origină turcească. A doua dovadă este că cei mai bătrâni salcâmi din țara noastră s'au găsit la mânăstiri, unde trebue să fi fost aduși de călugări, cam pe la 1750, cu prilejul călătoriilor pe cari le făceau în Turcia. Turcia cultiva deja salcâmul, pe care îl adusese din Franța pe marea Mediterană. Salcâmul poate să fi fost adus, nu numai de călugări, dar și de vreun boer român sau grec, ori de vreun dregător turc; căci în vremurile acelea legăturile noastre cu Turcia erau multe.

Dela mănăstiri salcâmul a trecut la satele vecine și s'a răspândit destul de repede, așa că la 1850 cuvântul „salcâm" se găsește într'un dicționar al limbei române.

Astăzi satele câmpiei române — aș putea spune fără excepție — au gospodăriile înconjurate cu plantații de salcâm.

De departe văzute, de un trecător străin de loc, satele noastre au înfățișarea unor păduri mici, dar bine crescute. Primăvara, când înfloreste salcâmul, satele sunt parcuri încărcate de mireasma plăcută și delicată a acestui arbore; iar ulițele și cărările sunt drumuri ninse de florile cari cad.

Viile și livezile la coline, livezile de pomi fructiferi la câmp, măresc farmecul acesta.

Plăcut prin floare, înveselitor prin viața pe care o dă satelor, din punct de vedere practic-economic acest arbore este o binefacere naturală, emigrat prin mâna francezului Robin, de la mii de kilometri, în Europa, ca să ajungă apoi la noi.

Iată de ce ne interesează și cultura lui, despre care voiu scrie în articolele următoare.

Stefan Demetrescu-Gârbovi
Inginer-silvic, Bobicești-Romanați.

Târgul de vite din „Țara Hațegului"

Cel mai important eveniment în viața economică a satelor noastre îl prezintă târgul de vite de țară.

Țara Hațegului din regiunea muntoasă a Retezatului este patria crescătorilor de vite, cari în lipsa pământului cultivabil se ocupă exclusiv cu creșterea vitelor.

Inainte de război era una din cele mai căutate piețe a Ardealului de către exportatorii din Viena și Germania.

Calitatea vitelor crescute pe pășunile care se pot asemăna cu cele ale Elveției, pot concura și astăzi cu orice altă piață, deși acum acest izvor de bogăție a decăzut din cauza diverselor greutăți produse de reavointa și nepăsarea guvernanților. Crearea diferitelor centre de export a dăunat mult crescătorilor de vite din țara Hațegului, cari văd sprijinirea centrelor minoritare în dauna lor.

Deși ghetușul format pe drumuri a reținut mulți crescători să-și aducă la târg vitele de frica accidentelor, totuși au fost aduse peste 4500 capete.

Boi 2500, vaci 500, viței 1000, cai 200, oi 50, porci 150.

Prețurile au fost în raport cu ultimele târguri, reduse la vite și foarte urcate la porci.

Perechea de boi îngrășați 18.000—24.000 lei, boi pentru jug 12.000—14.000 lei, vacă cu lapte 5.000—6.000 lei, viței 13oo—18oo lei, cai 3ooo—1o.ooo lei, perechea oi 1000—1200 lei, porci 3ooo—7ooo lei.

Vitele cele mai frumoase au fost aduse din Valea Streiului.

Pentru export s'au vândut 250 perechi boi îngrășați.

Rezultatul acesta, departe de a fi satisfăcător nevoilor din țara Hațegului nu atinge nici pe departe cifrele rezultate în trecut, totuși e un început de recreare față de stagnarea totală, din ultimii ani.

E absolut necsar și cercurile interesate vor începe campania în curând pentru a se decreta și Hațegul ca „Târg de export" căci, altfel vom înregistra în scurt timp decăderea stocului de vite și sărăcirea complectă a populației dela sate.

Mica Publicitate

Tutungerie românească Mihai Condali Timișoara, Cetate, Str. Primăriei No. 7. Români sprijiniți pe comercianții români.

„Svastica Banatului" și **„Apărarea Națională"** se află spre vânzare în tutungeria d-lui M. Condali, Cetate str. Primăriei 7

Meditații. Student în ultimul an al Școalei Politechnice predă lecții de limba română, franceză, engleză și matematici în mod avantajos. A se adresa la ziar.

O moară nouă sătească, mutabilă, de vânzare. Două perechi pietrii 36 țoli, una pentru urlău și una pentru făină de grâu cu sită „Radiol", două transmisioane, un urluitor de porumb cu ciocan „Internațional Nr. 10" așezate pe postament puternic, ce se poate demonta și muta. Transmisiuni și roțile necesare. Informațiuni la Administrația ziarului.

De vânzare o garnitură de îmblătit (treerat); un motor de benzină sistem „MAV" 25 HP putere. O batoză „Clayton Schuttleworth No. 6", un cântar decimal, curele, etc. Informațiuni la Administrația ziarului.

Mobile

Cine vrea să-și aranjeze locuința modern cu mobile făcute în Arad din lemn uscat să meargă la

„Arta"

Cine vrea să cumpere mobile sufragerii (prânzitoare) dormitoare, saloane, bucătării, scaune, mese, otomane, matrațe să meargă la

„Arta"

Cinc vrea să cumpere mobile plătibile în rate lunare până la un an să meargă la

„Arta"

Cel mai mare magazin românesc de mobile din Banat în Timișoara, Fabrică Piața Coronini 23, lângă biserica rom. catolică.

Telefon 10-95 Telefon 10-95

proprietari
Coandă și Daidea.

Sprijiniți meseriașii români

MOBILE IEFTINE

fabricate de meseriași români, se pot vedea și cumpăra la

EXPOZIȚIA PERMANENTĂ de MOBILE

aranjată în localul gazetei noastre din Timișoara-Cetate, Strada Eminescu No. 5

Apelăm la sprijinul publicului românesc și-l rugăm ca să viziteze aceasta expoziție înainte de a cumpăra mobile într'alt loc, pentrucă prețurile noastre bat orice concurență și lucrările sunt executate cu preciziune din materialul cel mai bun.

Se primesc comenzi în orice stil și se execută orice lucrare ce cade în această specialitate.

Iconostase și scaune pt. Biserici

CINEMA:

CETATE: 19, 20 și 21 Febr. — APOLLO: 22—23 Febr. CONCORDIA: 25 Februarie.

AHAB vânătorul de balene

Sguduitoare poveste a vieții și a dragostei frumosului AHAB, îndrăsnețul „lup de mare" și vânător de balene. Acțiune bigată, scene captivante, luate pe întinsul mării. In rolurile principale: JOHN BARRYMORE—DOLORES COSTELLO.

Monopol: Arta-Film, București.

BCU Cluj / Central University Library Cluj